

สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2*
ADMINISTRATORS' COMPETENCIES AFFECTING THE IMPLEMENTATION OF THE
INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM IN SCHOOLS UNDER TRANG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ธิดารัตน์ เพชรนาค*, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, นพรัตน์ ชัยเรือง

Thidarat Phetnak*, Nilrat Navagitpaitoon, Nopparat Chairuang

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Educational Administration, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6755701013@nstru.ac.th

*Tel: 082-942-2416

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหาร 2) ศึกษาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่องานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 306 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรสำคัญที่สามารถพยากรณ์ได้ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาตนเอง และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า 0.585 และค่าอำนาจในการพยากรณ์มีค่า 0.343 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 34.30 สำหรับแนวทางการพัฒนา ผู้บริหารควรมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ให้บริการที่ดี เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์และวางแผน สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยใช้กระบวนการ PDCA เพื่อให้การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้บริหาร, ระบบประกันคุณภาพ, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

This article aimed to: 1) study administrators' competencies; 2) investigate the implementation of the internal quality assurance system in schools; 3) examine the effect of administrators'

competencies on the implementation of the internal quality assurance system in schools; and 4) explore guidelines for developing administrators' competencies affecting the implementation of the internal quality assurance system in schools. This study employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 306 administrators and teachers under Trang Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2025, selected through stratified random sampling and simple random sampling. The research instruments included a five-point rating scale questionnaire and an interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, stepwise multiple regression analysis, and content analysis. The findings revealed that the competencies of school administrators were overall at a high level, and the implementation of the internal quality assurance system was also at a high level. Administrators' competencies showed a moderate positive correlation with the implementation of the internal quality assurance system at a statistically significant level. The significant predictive variables were vision, self-development, and transformational leadership. The multiple correlation coefficient was 0.585, and the predictive power was 0.343. These three predictive variables-vision, self-development, and transformational leadership-jointly explained 34.30 percent of the variance. Regarding the development guidelines, administrators should focus on achievement-oriented management by establishing clear goals and indicators, providing quality services, encouraging participation, continuously developing themselves, promoting teamwork, utilizing data for analysis and planning, communicating effectively, possessing a clear vision, and strengthening transformational leadership through the PDCA process in order to ensure the effectiveness and sustainability of the internal quality assurance system.

Keywords: Competencies, Administrators, Internal Quality Assurance System, Transformational Leadership

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างครั้งใหญ่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทำให้โลกไร้พรมแดน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลทั้งในเชิงโอกาสและความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องเร่งพัฒนาศักยภาพเพื่อความอยู่รอดและการแข่งขัน โดย “ทรัพยากรมนุษย์” ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนประเทศ ประเทศไทยจึงต้องปรับตัวและพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่มุ่งยกระดับคุณภาพคนไทย ส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และประเทศชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และสามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดย “สถานศึกษา” เป็นหน่วยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

สถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมี “ผู้บริหารสถานศึกษา” เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะสูง ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นผู้นำ เพื่อบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566ก) รวมทั้งต้องมีความสามารถในการวางแผน ประสานงาน และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน (ธีระ รุญเจริญ, 2556) ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) นอกจากนี้ การบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องดำเนินควบคู่กับระบบ “การประกันคุณภาพการศึกษา” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรายงานผลและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพและรองรับการประเมินภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566ข) ซึ่งในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีสถานศึกษาในความดูแลจำนวนมาก ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร โดยเฉพาะด้านการประกันคุณภาพภายใน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา หากผู้บริหารขาดสมรรถนะ อาจทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566ข) ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนและการเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินประกันคุณภาพภายใน ถือเป็นหัวข้อสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่ความสำเร็จในระดับสูง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนซึ่งเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษา หากผู้บริหารขาดสมรรถนะที่จำเป็นทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ อาจทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นสมรรถนะในการบริหารจัดการจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืน การศึกษาด้านการประกันคุณภาพภายในจึงควรได้รับความสนใจอย่างลึกซึ้ง และรายงานของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าสถานศึกษาบางแห่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง โดยเฉพาะด้านการบริหารและระบบประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2563) ขณะเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ชี้ว่าความเหลื่อมล้ำและคุณภาพผู้เรียนยังเป็นปัญหาสำคัญของระบบการศึกษาไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ผู้วิจัยใช้แนวคิดสำคัญ ได้แก่ แนวคิดสมรรถนะ (Competency) แนวคิดภาวะผู้นำทางการศึกษา และแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการแก้ปัญหา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2556) ควบคู่กับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด ซึ่งช่วยกำหนดขอบเขตเนื้อหาให้ครอบคลุมทั้งด้านสมรรถนะผู้บริหารและกระบวนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารจึงเป็นแนวทางสำคัญที่นำไปสู่ความก้าวหน้าและคุณภาพทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

จากปัญหาที่กล่าวมาเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารส่งผลกระทบต่องานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งจะประกอบด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ประชากร ประกอบด้วย ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,494 คน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 306 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบ จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ในหัวข้อสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 และแบบสัมภาษณ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตรัง เขต 2 ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของเครื่องมือแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาจากข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยวิธีการตีความและสร้างข้อสรุป และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ขอบเขตของการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหาร ทั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีของสมรรถนะของผู้บริหาร จากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ได้องค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหาร มี 8 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรตาม ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักฐาน ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกรอบความคิดและวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนววิธีของลิเคอร์ท์

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่อประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับข้าราชการครู 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งหมด 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามแนววิธีของครอนบาค ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 1 เท่ากับ .952 ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 2 เท่ากับ .964

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักฐาน ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ที่สร้างจากกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะ มาแก้ไขปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตรัง เขต 2

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พร้อมหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปติดต่อยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู โดยผู้วิจัยออกแบบฟอร์มแบบสอบถามผ่าน Google Form แสดงเป็น QR Code ผ่านทางระบบ E-office ของแต่ละโรงเรียน โดยกำหนดวันตอบกลับ และวันรับข้อมูลให้ครบถ้วน

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.4 นำผลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย เพื่อนำไปสรุปประเด็น สำคัญ อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

2.1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือบันทึกเสนอจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

2.3 นัดหมายการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทั้งในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในส่วนของการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ไม่น้อยกว่า .50 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ตอนต้นที่ 3 และภาพรวมทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ร่วมกับการสร้างสมการถดถอยแบบ Enter เพื่อวิเคราะห์อำนาจการพยากรณ์ของตัวแปรที่มีต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีผลการวิจัยดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมิน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า 0.585 และค่าอำนาจในการพยากรณ์มีค่า 0.343 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 34.30

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2

ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการโดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจากข้อมูลและสภาพจริงของสถานศึกษา กำหนดตัวชี้วัด แผนปฏิบัติการ ผู้รับผิดชอบ และกรอบเวลาอย่างชัดเจน พร้อมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแผนงาน เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความชัดเจน เป็นระบบ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านการบริการที่ดี ผู้บริหารควรมีแนวทางในการให้บริการที่ดีโดยจัดบริการที่เข้าถึงง่าย สื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจนและตรงเวลา เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็น และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาตนเอง ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านวิชาการและการบริหาร โดยติดตามนโยบายและแนวโน้มการศึกษา เข้ารับการอบรม ศึกษาด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย และพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การนิเทศ และทักษะดิจิทัล พร้อมถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากร เพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรสร้างงานเป็นทีมโดยกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม แบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัด สื่อสารเชิงบวก ให้กำลังใจ และสร้างบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตร เพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยเฉพาะข้อมูลที่สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและจุดที่ต้องพัฒนาโดยยึดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นกรอบ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ร่วมกัน และสังเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญเพื่อกำหนดแผนพัฒนาที่ชัดเจน มีตัวชี้วัด ผู้รับผิดชอบ และการติดตามผลตามวงจร PDCA เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ผู้บริหารควรใช้การสื่อสารที่ชัดเจน กระชับ และเป็นขั้นตอน โดยถ่ายทอดทั้งเหตุผล เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน และความคาดหวังในการปฏิบัติ ใช้หลายช่องทางในการสื่อสาร เปิดโอกาสให้ซักถาม และติดตามหน้างานอย่างต่อเนื่อง เพื่อจูงใจและส่งเสริมให้บุคลากรดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์โดยใช้มาตรฐานการศึกษาและระบบประกันคุณภาพภายในเป็นกรอบ เชื่อมโยงกับบริบทและข้อมูลจริงของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมี

ส่วนร่วม และกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน วัดผลได้ และใช้เป็นทิศทางร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นต้นแบบในการพัฒนา สร้างความเข้าใจรวมถึงเหตุผลและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบแนวทางพัฒนา ขับเคลื่อนด้วยแผนงานที่ชัดเจนและตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ ใช้วงจร PDCA ในการติดตามประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พร้อมนิเทศแบบกัลยาณมิตรและเสริมแรงเชิงบวก เพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดผลจริงและยั่งยืน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ รองลงมาคือด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะยังอยู่ในระดับมากก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงการพัฒนาตนเอง ทำให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการวางแผน ตัดสินใจ และกำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ขณะที่การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญเนื่องจากการดำเนินงานในโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย ส่วนด้านการสื่อสารและการจูงใจสะท้อนบทบาทของผู้บริหารในการถ่ายทอดนโยบายและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษามีข้อจำกัดจากหลายปัจจัย เช่น นโยบาย โครงสร้าง และความพร้อมของบุคลากร ทำให้ผู้บริหารบางส่วนยังคงยึดแนวปฏิบัติเดิมมากกว่าการสร้างนวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศธร ชมท่าไม้ และมิตาภาณี พุ่มกล่อม สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (พงษ์ศธร ชมท่าไม้ และมิตาภาณี พุ่มกล่อม, 2567) และสอดคล้องกับ อัญชลีภรณ์ คำภีระ และศักดิ์พันธ์์ ดันวิมลรัตน์ ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (อัญชลีภรณ์ คำภีระ และศักดิ์พันธ์์ ดันวิมลรัตน์, 2565)

2. ผลการศึกษาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแม้จะยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินงานตามนโยบายและแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด และกระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากสถานศึกษามีการดำเนินการประเมินตามเกณฑ์อย่าง

สม่ำเสมอ ทั้งการประเมินตนเอง การตรวจสอบจากคณะกรรมการภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินจากภายนอก รองลงมาคือด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เป็นประจำทุกปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลา ภาระงานของครูและบุคลากร รวมถึงความเข้าใจในบางขั้นตอนของระบบประกันคุณภาพที่ยังไม่ทั่วถึง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรคำ ชุมภูและ ระจบ ขวัญมั่น ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของโรงเรียนเอกชนกลุ่มกลุ่มน้ำเมย สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนเอกชนกลุ่มกลุ่มน้ำเมย สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (จันทรคำ ชุมภู และระจบ ขวัญมั่น, 2568) และสอดคล้องกับ กนกพร อุดมพาณิชย์ ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ตามมาตรฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (กนกพร อุดมพาณิชย์, 2566) และสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO ที่ให้ความสำคัญกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเน้นการประเมินผล การติดตาม และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (UNESCO, 2021) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ OECD ที่ระบุว่า การใช้ข้อมูลจากการประเมินและการจัดทำรายงานผลอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (OECD, 2023)

3. ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ ขณะที่ตัวแปรด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ และการสื่อสารและการจูงใจ ไม่ได้ร่วมพยากรณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในโรงเรียน โดยเฉพาะงานด้านประกันคุณภาพภายในซึ่งต้องอาศัยการวางแผน การกำกับติดตาม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้บริหารมีสมรรถนะที่เหมาะสมจึงสามารถส่งเสริมให้บุคลากรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทางบวก สำหรับตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์ได้นั้น สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อแนวทางและกระบวนการใหม่ ๆ และมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถผลักดันให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ขณะที่ตัวแปรที่ไม่ร่วมพยากรณ์ อาจเป็นเพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จึงไม่แสดงอิทธิพลที่เด่นชัดเมื่อวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอื่น อีกทั้งการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น ความร่วมมือของบุคลากร นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวทางของ กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในแต่ละด้านมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบประกัน

คุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด แผนปฏิบัติการ และกรอบเวลาอย่างชัดเจน พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นระบบและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ ไตรแดง ชื่นอารมณ และสุทธิแย้ม อารยา ที่ชี้ให้เห็นว่าการกำหนดเป้าหมายและการติดตามผลอย่างเป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จด้านการบริการที่ดี ผู้บริหารควรให้บริการที่เข้าถึงง่าย สื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดการตัดสินใจบนฐานข้อมูล (ไตรแดง ชื่นอารมณ และสุทธิแย้ม อารยา, 2565) และแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ช่วยกำหนดทิศทางพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2563) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ World Bank ที่ระบุว่าพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพการศึกษา และยกระดับผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียน (World Bank, 2020) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ UNICEF ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษามีความต่อเนื่องและยั่งยืน (United Nations Children's Fund, 2021)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าทางวิชาการและการปฏิบัติ ดังนี้

ภาพที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายใน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายใน อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาตนเอง และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในได้ นอกจากนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการดำเนินงานตามวงจร PDCA ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเกิดความต่อเนื่อง เป็นระบบ และยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสาร และการจูงใจ ขณะที่ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนี้ สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลางกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 34.30 โดยเฉพาะด้านการมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาตนเอง และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารควรมุ่งเน้นการบริหารแบบมีเป้าหมาย การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีม การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์ และการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2 จึงอาจไม่ครอบคลุมบริบทของพื้นที่อื่น อีกทั้งข้อมูลได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบ ซึ่งอาจแตกต่างตามมุมมองและช่วงเวลาที่ต้องแบบสอบถามข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงซึ่งมีระดับต่ำที่สุด ควรจัดอบรมหรือพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้บริหาร พัฒนาทักษะด้านการมีวิสัยทัศน์และการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการพยากรณ์ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนด มาตรฐานการศึกษาให้ชัดเจน สอดคล้องกับบริบท และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ควบคู่กับการใช้ข้อมูล สารสนเทศในการวางแผนและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในเกิดประสิทธิผลสูงสุด ข้อเสนอแนะเพื่อ การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังพื้นที่หรือสังกัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลและเพิ่ม ความสามารถในการอ้างอิงทั่วไป รวมทั้งอาจใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) หรือการวิจัย เชิงทดลองเพื่อพัฒนาและทดสอบรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อุดมพาณิชย์. (2566). การดำเนินงานระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. ใน สารนิพนธ์สูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2566ก). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2566ข). แนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จันทร์คำ ชุมภู และระจิบ ขวัญมัน. (2568). ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของโรงเรียนเอกชนกลุ่มลุ่มน้ำเมย สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก. วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 178-192.
- ไตรแดง ชื่นอารมณ์ และสุทธิแย้ม อารยา. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(7), 161-176.
- ธีระ รุญเจริญ. (2556). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นจริงและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงษ์ศธร ชมท่าไม้ และมิตภาณี พุ่มกล่อม. (2567). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 8(4), 2223-2235.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2563). คู่มือประเมินเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานสภาวะการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัญชลีภรณ์ คำภีระ และศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(4), 1319-1332.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- OECD. (2023). Education at a Glance 2023: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing.
- UNESCO. (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO.
- United Nations Children's Fund. (2021). Education governance and school management for quality learning. New York: UNICEF.
- World Bank. (2020). Realizing the Future of Learning: From Learning Poverty to Learning for Everyone, Everywhere. Washington, DC: World Bank.